

บทที่ 1

บทนำ

มันฝรั่งเป็นพืชประเภทหัว จัดอยู่ในตระกูลเดียวกับพริก มะเขือ มะเขือเทศ ยาสูบ ฯลฯ เนื่องจากมันฝรั่งให้คุณค่าทางอาหารสูง เช่น โปรตีน คาร์โบไฮเดรต แร่ธาตุ และยังเป็นแหล่งของไวตามินบีและซีอีกด้วย ดังนั้นมันฝรั่งจึงเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญชนิดหนึ่งรองลงมาจากข้าว ข้าวสาลี และข้าวโพด ที่ประชากรเกือบทั่วโลกใช้ในการบริโภค โดยใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารหลักหลายชนิด ซึ่งปัจจุบันนอกจากจะใช้บริโภคสดแล้ว มันฝรั่งยังเข้ามามีบทบาทต่อการบริโภคในรูปของอาหารแบบพาสต์ฟู๊ดและประเภทของขบเคี้ยวเป็นอาหารว่าง โดยโรงงานอุตสาหกรรมนำมาแปรรูปเป็นลักษณะต่าง ๆ กัน จากความสำคัญและความนิยมบริโภคเพิ่มขึ้น จึงเป็นที่คาดหมายว่า มันฝรั่งจะเป็นพืชชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับประเทศไทยในแง่อุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อการแปรรูปจำหน่ายภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง และประเทศอื่น ๆ อันจะนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศหนึ่งที่มีสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของมันฝรั่ง สามารถปลูกได้ในหลายภาคโดยเฉพาะภาคเหนือ แต่การปลูกมันฝรั่งบนพื้นที่ราบในแต่ละปีต้องมีการนำเข้าหัวพันธุ์จากต่างประเทศ เนื่องจากหัวพันธุ์ที่ได้จากการปลูกภายในประเทศถ้านำมาปลูกจะให้คุณภาพและผลผลิตต่ำ จากปัญหาการปลูกดังกล่าว ทำให้ต้องสั่งหัวพันธุ์จากต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศแล้ว ยังทำให้การปลูกมันฝรั่งประสบปัญหาในด้านต้นทุนการปลูกสูงด้วย

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2528 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมวิชาการเกษตร ซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของมันฝรั่ง จึงได้เสนอโครงการวิจัยและพัฒนามันฝรั่งเข้าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 เพื่อวิจัยและค้นคว้าพันธุ์มันฝรั่งที่ปลูกได้ดีและสามารถผลิตหัวพันธุ์คุณภาพดีภายในประเทศ โดยไม่ต้องสั่งหัวพันธุ์จากต่างประเทศ ผลที่ได้จากการค้นคว้าและทดลองเมื่อนำมาแนะนำ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกอย่างแพร่หลายและถูกวิธีแล้ว กลิ่นที่ปลูกมันฝรั่งจะมีรายได้ดีและสูงขึ้นกว่าเดิม ในอนาคตประเทศไทยก็จะเป็นประเทศหนึ่งที่

สามารถส่งมันฝรั่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการช่วยลดการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศ

เพื่อให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของมันฝรั่ง และส่งเสริมให้มันฝรั่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญชนิดหนึ่งในอนาคต อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในส่วนรวม ตลอดจนกลไกหรือผู้สนใจใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสำหรับการลงทุนปลูกมันฝรั่ง จึงจำเป็นต้องทราบดีถึงข้อมูลพื้นฐาน ต้นทุนและรายได้ ตลอดจนผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันฝรั่ง นอกจากนี้การศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคของการปลูกมันฝรั่งในปัจจุบันจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องและรัฐบาลใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และสนับสนุนส่งเสริมให้การปลูกมันฝรั่งเป็นอาชีพที่สำคัญตลอดจนเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมันฝรั่ง
2. ศึกษาถึงต้นทุนและรายได้ของการปลูกมันฝรั่ง
3. ศึกษาถึงผลตอบแทนที่กสิกรได้รับจากการปลูกมันฝรั่ง
4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการปลูกมันฝรั่ง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมันฝรั่งในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นการศึกษาข้อมูลตั้งแต่กสิกรเริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิตและนำออกจำหน่าย ดังนั้นเรื่องที่จะศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการนำผลผลิตออกจำหน่าย ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้ -

1. คำว่า "การปลูกมันฝรั่ง" หมายถึงเฉพาะการปลูกบนพื้นราบ โดยใช้หัวพันธุ์ที่สั่งซื้อจากต่างประเทศ
2. ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการสำรวจได้กำหนดเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกมันฝรั่งมากที่สุดของภาคเหนือและของประเทศไทย โดยสำรวจเฉพาะอำเภอสันทราย อำเภอแม่แตง และอำเภอฝาง เพราะเป็นท้องที่ที่มีการปลูกมันฝรั่งมากที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่

3. พันธุ์มันฝรั่งที่จะทำการสำรวจนี้ หมายถึงเฉพาะพันธุ์ที่กลีกรในจังหวัดเชียงใหม่ปลูกกันในปัจจุบัน คือ พันธุ์สปุนต้า พันธุ์เคินนีเบค และพันธุ์รัสเซีย เบอร์แมงค์

4. การวิจัยมุ่งที่จะสำรวจกลีกรผู้ปลูกมันฝรั่ง เพื่อจำหน่ายในเขตที่ทำการสำรวจเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและรายได้ ข้อมูลต่าง ๆ จะนำมาวิเคราะห์ เพื่อคำนวณหาผลตอบแทนจากการปลูกมันฝรั่ง สรุปปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขและปรับปรุง

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยรวบรวมจากแหล่งต่อไปนี้.-

1.1 จากการสังเกตการณ์สภาพทั่วไปของกลีกรผู้ปลูกมันฝรั่ง ตลอดจนสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้

1.2 สัมภาษณ์กลีกรโดยตรง โดยอาศัยแบบสอบถามที่แสดงไว้ในภาคผนวก ก. เป็นแนวทางการสัมภาษณ์กลีกรจำนวน 70 ราย ในอำเภอสันทราย อำเภอแม่แตง และอำเภอฝาง ที่ปลูกมันฝรั่งพันธุ์สปุนต้า พันธุ์เคินนีเบค และพันธุ์รัสเซีย เบอร์แมงค์ โดยมีเนื้อที่ปลูกมันฝรั่งในแต่ละพันธุ์ไม่เกิน 3 ไร่

2. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยค้นคว้าและศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และรายงานที่เกี่ยวกับมันฝรั่งโดยตรง ตลอดจนหนังสือและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้อ้างอิงตัวเลขและสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการปลูกมันฝรั่งบนพื้นที่ 3 พันธุ์ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค

2. จากต้นทุน รายได้ และผลตอบแทน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคอาจจะช่วยเป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และเป็นพืชส่งออก

ที่นำรายได้เข้าประเทศในอนาคต

3. เป็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมันฝรั่งให้รู้จักกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพิจารณาสำหรับกสิกรหรือผู้สนใจในการลงทุนปลูกมันฝรั่ง
4. เป็นแนวทางสำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาวางนโยบายส่งเสริมอาชีพแก่กสิกร
5. เพื่อเป็นเอกสารทางวิชาการที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป